

Brusel 8. května 2019
(OR. en)

8808/19

AUDIO 71
DIGIT 88

POZNÁMKA

Odesílatel:	Generální sekretariát Rady
Příjemce:	Výbor stálých zástupců / Rada
Č. předchozího dokumentu:	8769/19
Předmět:	Od boje proti dezinformacím k obnově důvěry občanů EU ve sdělovací prostředky - <i>politická rozprava</i> (<i>veřejné jednání podle čl. 8 odst. 2 jednacího řádu Rady</i>) <i>[na návrh předsednictví]</i>

Po konzultaci Pracovní skupiny pro audiovizuální média vypracovalo předsednictví připojený diskusní dokument, který předkládá jako základ pro politickou rozpravu na zasedání Rady pro vzdělávání, mládež, kulturu a sport konajícím se ve dnech 22. a 23. května 2019.

Od boje proti dezinformacím k obnově důvěry občanů EU ve sdělovací prostředky

Diskusní dokument předsednictví

Jednou z významných priorit rumunského předsednictví Rady Evropské unie je boj proti dezinformacím. Jedná se o téma, jímž se zabývala různá složení Rady (Rada pro obecné záležitosti, Rada pro zahraniční věci, Rada pro spravedlnost a vnitřní věci) s cílem stanovit neodkladnou a koordinovanou reakci na nově vzniklé výzvy, zejména v kontextu evropských voleb, které poukázaly na potřebu zabezpečit integritu demokratických procesů a hodnot EU.

Rada pro vzdělávání, mládež, kulturu a sport hraje klíčovou úlohu nejen při hledání řešení, jakým způsobem bojovat proti dezinformacím z audiovizuální perspektivy, ale i při zajišťování kvalitních audiovizuálních mediálních služeb a přístupu k pluralitním a důvěryhodným informacím pro občany EU za účelem obnovy jejich důvěry ve sdělovací prostředky. Rada v tomto složení je tedy schopna významným způsobem přispět k přípravě zprávy o získaných poznatcích o dezinformacích, kterou má vypracovat předsednictví ve spolupráci s Komisí a vysokou představitelkou pro účely červnového zasedání Evropské rady.

Na zasedání konaném v rámci předchozího, rakouského předsednictví dne 27. listopadu 2018 měli ministři příslušní pro audiovizuální oblast příležitost vést první rozpravu o boji proti šíření dezinformací on-line. Od té doby byly na úrovni EU učiněny významné kroky.

V reakci na výzvu uvedenou v závěrech Evropské rady ze dne 28. června 2018, aby Komise a vysoká představitelka předložily konkrétní návrhy na koordinovaný přístup orgánů EU a členských států, bylo v prosinci roku 2018 zveřejněno společné sdělení nazvané *Akční plán proti dezinformacím*, v němž byla vymezena hlavní opatření pro boj proti dezinformacím, jež byla strukturována do čtyř pilířů: zlepšení odhalování a analýzy; posílení koordinovaných a společných reakcí; mobilizace soukromého sektoru, zejména online platform a průmyslu; zvyšování povědomí a zlepšování odolnosti společnosti.

Vzhledem k tomu, že se zasedání Rady pro vzdělávání, mládež, kulturu a sport uskuteční v první den evropských voleb, je v tomto okamžiku důležité vyhodnotit dosavadní výsledky a zároveň určit možná opatření, jež je třeba v budoucnu přijmout.

- Pro urychlené nalezení účinných řešení v rámci boje proti dezinformacím je zásadně důležité mobilizovat průmysl. Z prvních zpráv předložených signatáři kodexu zásad boje proti dezinformacím (Google, Facebook, Twitter) vyplývá, že bylo dosaženo pokroku. O významném pokroku, jehož tyto společnosti dosáhly, svědčí podle Komise demonetizace šířitelů dezinformací, boj proti škodlivým botům, označování politické reklamy a provádění iniciativ zaměřených na zvyšování mediální gramotnosti; v řadě oblastí, jako je sdílení metodiky a datových souborů u falešných účtů, jež by umožnilo odborníkům třetí strany a ověřovatelům faktů provádět nezávislá vyhodnocování, je však zapotřebí dalšího úsilí.

V závěrech přijatých na zasedání ve dnech 21. a 22. března 2019 Evropská rada rovněž naléhavě vyzvala online platformy a sociální sítě, aby v plném rozsahu uplatňovaly kodex zásad a zajistily vyšší standardy odpovědnosti a transparentnosti.

Jako další krok provede Komise do konce roku 2019 za pomoci evropských regulačních orgánů pro audiovizuální mediální služby (ERGA) komplexní hodnocení na konci úvodního 12měsíčního období fungování kodexu. To může vést k navržení dalších opatření, z nichž některá by mohla mít regulační povahu.

- Klíčovou úlohu hrají výzkumní pracovníci a nezávislí ověřovatelé faktů, a to nejen z hlediska zvyšování informovanosti, ale i pokud jde o lepší porozumění mechanismům, jež podporují dezinformace. Pracuje se na zřízení evropské sítě ověřovatelů faktů, s níž počítá sdělení Komise o boji proti dezinformacím na internetu i akční plán proti dezinformacím.

Prvním krokem bylo zahájení činnosti sociální observatoře pro analýzu dezinformací a sociálních médií (SOMA), a to ve spolupráci s dalšími projekty v oblasti výzkumu a vývoje (Eunomia, SocialTruth, Provenance a WeVerify). Tato observatoř podporuje ověřovatele faktů při jejich činnosti zaměřené proti dezinformacím tím, že jim poskytuje užitečnou infrastrukturu a vytváří vzájemné kontakty pro účely spolupráce na zvláštních úkolech. Observatoř SOMA bude rovněž sloužit jako prototyp koncepce vnitrostátních středisek výzkumu dezinformací, která by měla propojovat multidisciplinární úsilí na vnitrostátní úsilí, zejména pokud jde o ověřování faktů a akademický výzkum problematiky dezinformací.

Druhým krokem bude spuštění zabezpečené evropské online platformy zaměřené na dezinformace. Tato platforma propojí vnitrostátní multidisciplinární týmy a bude nabízet přeshraniční sběr dat, nástroje pro analýzu dat, jakož i přístup k datům v rámci celé EU. Pro účely této online platformy se počítá s počátečními finančními prostředky ve výši 2,5 milionů EUR v rámci Nástroje pro propojení Evropy, přičemž výzva bude zveřejněna v září 2019. Členské státy budou vyzvány, aby podpořily vytvoření těchto vnitrostátních multidisciplinárních týmů, jež budou poskytovat zvláštní poznatky o místních informačních podmínkách. Je tedy důležité ověřit míru odhodlání členských států a jejich ochotu přispět k tomuto projektu, v jehož rámci bude vytvořena nezávislá evropská komunita, která bude schopna bojovat proti dotčenému jevu, jímž jsou dezinformace online.

- Dalším důležitým prvkem na úrovni EU je zvýšení mediální gramotnosti, jež má zásadní význam pro posílení postavení občanů a umožnění toho, aby občané mohli v digitální éře přijímat informovaná rozhodnutí, čímž se přispěje k řádnému fungování demokratické společnosti.

V tomto ohledu je jedním z klíčových milníků revidovaná směrnice o audiovizuálních mediálních službách. Vůbec poprvé je v ní zavedena povinnost členských států podporovat rozvoj dovedností v oblasti mediální gramotnosti a přijímat opatření za tímto účelem. Vzhledem k ústřední roli, kterou hrají platformy pro sdílení videonahrávek tím, že poskytují přístup k audiovizuálnímu obsahu, kromě toho nová směrnice rovněž ukládá těmto platformám povinnost poskytnout účinná opatření a nástroje v oblasti mediální gramotnosti a zvyšovat povědomí uživatelů o těchto opatřeních a nástrojích. Členské státy mají do 19. září 2020 sdělit opatření přijatá za účelem provedení uvedené směrnice ve vnitrostátním právu.

Důležitou úlohu při tomto provedení směrnice hraje kontaktní výbor, který bude konzultován ohledně pokynů týkajících se rozsahu zpráv o mediální gramotnosti, jež budou členské státy předkládat Komisi. Skupina odborníků pro mediální gramotnost pak hraje významnou roli při zjišťování, dokumentaci a rozšiřování osvědčených postupů v oblasti mediální gramotnosti, prozkoumávání součinnosti mezi různými politikami a iniciativami EU v oblasti mediální gramotnosti a poskytování poradenství, jakož i koordinaci iniciativ v reakci na výzvy spojené s dezinformacemi online.

Je důležité přezkoumat, jakým způsobem může Komise dále napomoci k procesu provádění, jakož i k pokračování evropských iniciativ, jako je Evropský týden mediální gramotnosti, který se letos v březnu konal poprvé a zaznamenal nesporný úspěch.

- Základem současného evropského audiovizuálního prostředí zůstává kvalitní žurnalistika a svoboda a pluralita sdělovacích prostředků. Do návrhů Komise týkajících se programů *Kreativní Evropa* a *Horizont Evropa* v rámci příštího víceletého finančního rámce (2021-2027) byly zahrnuty zvláštní zdroje. Mají podpořit nové nástroje pro boj proti dezinformacím a pochopení úlohy standardů novinářské práce a obsahu vytvářeného uživateli, jakož i kvalitní žurnalistiku, svobodu a pluralitu sdělovacích prostředků a mediální gramotnost. Zároveň Evropská komise a Evropský parlament rovněž podporují nezávislé projekty v oblasti svobody a plurality sdělovacích prostředků.

Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem se ministři vyzývají, aby laskavě zvážili tyto otázky:

1. Jak ministři posuzují v první den evropských voleb dosavadní opatření prováděná na úrovni EU za účelem boje proti dezinformacím a zajištění kvalitních a pluralitních sdělovacích prostředků ve prospěch občanů EU?
2. Jakým způsobem by měl být posílen koordinovaný přístup členských států a evropských orgánů za účelem řešení stávajících výzev? Měla by být evropská audiovizuální a mediální politika posílena? Pokud ano, na co by se měla soustředit, aby byla obnovena důvěra občanů EU ve sdělovací prostředky?

Předsednictví účastníky vyzývá, aby své příspěvky omezili na nejvýše 3 minuty, aby všichni dostali možnost se ve vymezeném časovém rámci vyjádřit.